

STRM UPAD POPULACIJE RJAVEGA SRAKOPERJA V KRAJINSKEM PARKU ŠTURMOVCI

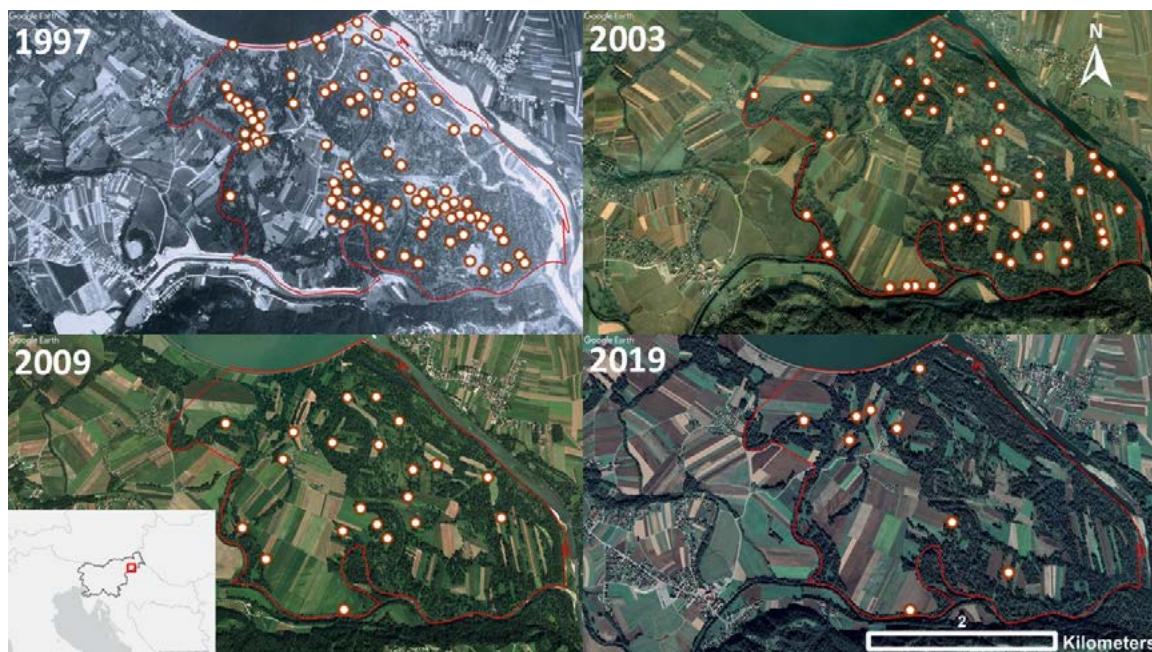
// Rok Lobnik

Leta 1992 so Šturmovci imeli najvišjo gostoto populacije **RJAVEGA SRAKOPERJA** (*Lanius collurio*) v Sloveniji.
foto: Rok Lobnik

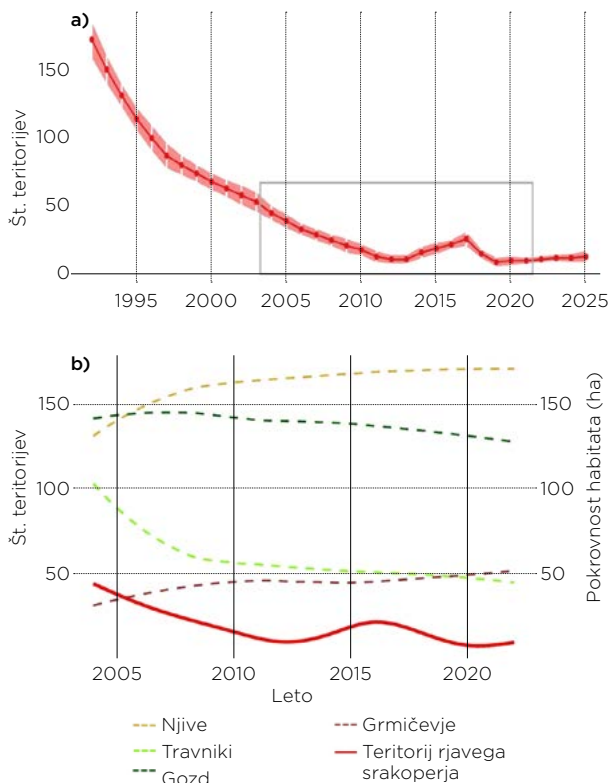
Kmetijska krajina pokriva slabih 40 % površin v Evropski uniji, vendar tako intenzifikacija kot tudi samo opuščanje kmetijstva ustvarjata zelo močan pritisk na evropsko biodiverzitet. Populacije ptic kmetijske krajine so denimo v zadnjih 43 letih upadle za približno 60 %, pri čemer je bil ta upad močnejši v zahodni kot pa v srednji in vzhodni Evropi. Tipična bioindikatorska vrsta ekstenzivne kmetijske krajine je rjavi srakoper (*Lanius collurio*), ki zaseda ekotonske (prehodne) habitate med travniki, na katerih išče hrano, in grmičevjem, v katerem gnezdi. Pričujoči prispevek povzema rezultate raziskave o vplivu spremembe rabe tal na populacijo rjavega srakoperja v Krajinskem parku Šturmovci. Šturmovci so poplavna ravnica, ki se razteza južno

od Ptujkega jezera, med Dravo in Dravinjo, na jugu pa meji na Haloze. Kot krajinski park so zaščiteni od leta 1979 in sodijo v območje Natura 2000 Drava. Tam je bil popis rjavega srakoperja prvič opravljen leta 1992, potem pa še leta 1997 in 2003, bolj redno v obdobju 2009–2019, nazadnje pa leta 2025. Leta 1992 so imeli Šturmovci najvišjo gostoto populacije rjavega srakoperja v Sloveniji (39 parov/km²), kar je zelo visoko tudi na nivoju Srednje Evrope. Med popisi smo vsak najdeni par označili na zemljevidu in kasneje s pomočjo vladnega portala Raba ugotovili, v katerem habitatu se je zadrževal, kar nam je omogočilo izdelavo modela o rabi habitata srakoperja v Šturmovcih. Nato smo s pomočjo modela TRIM izračunali še populacijski trend vrste.

Raziskovalno območje Krajinski park Šturmovci (označeno z rdečo obrobo). Točke prikazujejo lokacije parov rjavih srakoperjev (*Lanius collurio*) v letih 1997, 2003, 2009 in 2019.

Ugotovili smo, da se rjavi srakoperji v Šturmovcih najraje pojavljajo na travnikih in potrebujejo določeno mero grmičevja za gnezdenje in prežanje na plen, a se izogibajo gostejše zaraščenim predelom. Večja heterogenost habitatov je zanje pozitivna, a le do te mere, ko manj ugodni habitat (njive, gozd) v krajini še ne prevladujejo. Populacija te vrste v Šturmovcih je v zadnjih 34 letih doživela strm upad, za dobrih 92 % s 172 parov leta 1992 na le še 13 v letu 2025.

Zgornji graf prikazuje populacijski trend rjavega srakoperja (*Lanius collurio*) na območju Krajinskega parka Šturmenci. Časovno obdobje, ki ga zajema sivi pravokotnik, je prikazano v spodnjem grafu, kjer so z barvanimi črtkanimi črtami prikazani tudi trendi površin bolj zastopanih habitatov znotraj raziskovalnega območja (rumeno = njive, temno zeleno = gozd, svetlo zeleno = travnik, rjavo = grmičevje).

Najverjetnejši vzrok je izguba travnikov, kot posledica tako širjenja njivskih površin kot tudi opuščanja kmetijstva, kar vodi v prekomerno zaraščanje. Pridobljeni rezultati tako dobro povzamejo poglobitveni grožnji za ptice kmetijske krajine v Evropi (intenzifikacija in opuščanje kmetijstva), hkrati pa so tudi opozorilo, da lahko vrste, ki naj bi bile globalno stabilne (kot denimo rjavi srakoper), lokalno doživljajo strme upade. To je še posebej zaskrbljujoče, ko gre za območja, ki so bila zanje tako zelo pomembna, kot so bili Šturmenci za rjavega srakoperja.

Viri

- DENAC, D. (2003): Upad populacije in sprememba rabe tal v lovnem habitatu rjavega srakoperja *Lanius collurio* v Šturmovcih (SV Slovenija). – *Acrocephalus* 24: 97-102.
- LOBNIK, R., SCRIDEL, D., DENAC, D. (2025): Over 30 years decline of an iconic farmland bird, Red-backed Shrike *Lanius collurio*, in a Central European stronghold: meadow loss and shrub succession drive near-local extinction. – *Bird Conservation International* 35.

KOLEDAR PTICE SLOVENIJE 2026 JE PRISTAL!

Okrasite svoj dom s čudovitimi fotografijami ptic za le 5 € – ali pa ga prejmite BREZPLAČNO ob vsakem nakupu nad 50 € v naši spletni trgovini. Akcija velja do razprodaje zalog.

ZAČNITE LETO 2026 Z NOVO PTICO NA VSAKI STRANI!

**TRGOVINA.
PTICE.SI**

Koledar si lahko zagotovite tudi v trgovini NR Škocjanski zatok ali v naši pisarni v Ljubljani.